

E. Javier Sánchez-Cuenca

Amb un incompreensible retard de quatre anys, a pesar dels premis a Montreal i a Xixon, arriba a les nostres pantalles, gairebé d'amagat i en una estació equivocada. Una mostra més de la indigència del nostre hàbitat cultural. És el quart llargmetratge del cineasta iranià Majid Majidi, que abans havia cridat poderosament l'atenció dels cinèfils sensibles amb *El padre* (1996), i, sobretot, amb *Los chicos del cielo* (1997). *El color del paraíso* va entrar amb bon peu en les minoritàries pantalles de les grans ciutats nord-americanes (¿o només a Nova York i a Washington?), entre altres motius, a causa de la nominació a l'Oscar a la millor pel·lícula estrangera, aconseguida per la pel·lícula anterior de Majidi. No convé enganyar-se, tanmateix, davant aquests saluts elogiosos, a vegades entusiastes, procedents d'un segment de mercat absolutament menyspreable per a la infraestructura i per a la superestructura de l'organització de l'oci als Estats Units. A la resta de l'Imperi, ja sabem el que passa. Escasses microsales ofereixen aquestes excel·lències a una immensa minoria, mentre el gruix del públic, el segment bàsic del mercat, vessa, damunt la moqueta greixosa de cola de les macrosales del cap de setmana, els excedents de crispetes, rebent els impactes audiovisuals agressius de videojocs en pantalla gegant. Ben

al contrari, contemplant *El color del paraíso*, o qualsevol altre dels títols iranians contemporanis, la masticació automàtica de restes transgèniques, mentre el cervell passiu es converteix en una diana estupefaent, es transforma en silenciosa degustació d'emocions.

Ja en el començament mateix de la història, ens situa davant d'un tema de comprensió universal: el de ceguesa d'un nin en el pròleg de les vacances escolars. Amb l'arribada dels familiars, el local especialitzat es va buidant com una banyera i el nin, assegut a un banc, espera pacient que son pare vengui a cercar-lo. A continuació, el relat ens presenta l'ingredient argumental que crearà el drama; el pare, acabat d'enviudar, no està disposat a fer-se càrrec d'aquesta nosa. Posat davant l'espectador l'esquema dramàtic, Majidi se centra en l'actitud del nin mentre espera inútilment son pare. És cec, però li queden —hiperpotenciats per la carència— l'oïda, el tacte, i l'olfacte. A través d'aquests sentits, començarà a descobrir la vida animal en el jardí del col·legi, buit i sense el trull habitual. És el segon nivell de la història. L'univers sensitiu que servirà d'alternativa existencial al nin, un cop el pare decideix, amb retard, endur-se'l en un viatge cap a les seves arrels comunes. Les argücies del pare per sobreviure tractant alhora de reconduir la seva vida —amb un intent fallit d'una nova vida conjugal que afegeix complicacions extres, a part

de les econòmiques, a un ésser dèbil i frustrat— ens ofereixen tot un catàleg debilitats humanes i un perfecte manual de fracassat inexorable. Tot el contrari, el nin recupera en aquella terra interior, amb l'estima de la padrina, les ganes de viure. Per cert, una terra bellíssima, que amaga uns costums tan ancestrals com poc exemplars (per exemple, el dot copios com a aberrant mitjà mercantil d'accés al matrimoni). La mort de la padrina i altres circumstàncies negatives provocaran un desenllaç tràgic. El personatge d'un pare sense treball i sense expectatives, la presència al seu costat d'un fill menor i les temptatives paternes de sobreviure amb mètodes impropis, han fet que alguns crítics hi vegin semblances amb *Ladrón de bicicletas*. Ens queda, tanmateix, una visió de la vida en què hi ha lloc per a grandeses i misèries, i Majidi fuig del maniqueïsm, ficant-nos en aquest fascinant món en què els sentits i els sentiments, el paisatge verjo i les circumstàncies adverses s'entrecreuen formant un mosaic que indueix a la reflexió sobre l'ésser humà i la dificultat paradoxal que experimenta en tractar d'aconseguir un paradís tenint-lo, a vegades, tan proper. Per descomptat, es tracta d'una visió plena de saviesa cinematogràfica, aconseguida, igual a la que Mohammad, el nin cec, aconsegueix amb els sentits vius, a partir de la carència. Tota una gratificant lliçó d'ètica existencial i cinematogràfica. ■

